

Ergen Ö?rencilerin Okulda Temel Psikolojik Gereksinimleri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ergen Ö?rencilerin Okulda Temel Psikolojik Gereksinimleri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21079>

Özet

Ergen Ö?rencilerin Okulda Temel Psikolojik Gereksinimleri Ölçe?i, **Öz Belirleme Kuram?** (Self-Determination Theory - SDT) çerçevesinde, ergen ö?rencilerin okul ortam?nda hissettikleri temel psikolojik gereksinimlerinin (özerklik, yeterlilik ve ili?kililik) kar??lanma veya engellenme düzeylerini ölçmek amacıyla Türkçeye uyarlanm?? bir ölçektir. Bu ölçek, özellikle e?itim psikolojisi ve rehberlik alanlar?nda, ö?rencilerin motivasyonel durumlar? ve okul refah? aras?ndaki ili?kileri incelemek için kritik bir araç sa?lamaktadır. Ölçe?in uyarlama ve psikometrik özelliklerinin incelendi?i çal??ma 2015 y?l?nda yay?mlanm??tır.

Anahtar Kelimeler

Ergen, okul, temel psikolojik gereksinimler, öz belirleme kuram?, motivasyon, uyarlama, psikometrik özellikler.

Yazarlar

Özdemir, Y., Tunçer, ?., Yavuz, G., Özdemir, M.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, lise ça??ndaki ergen ö?rencilerin okul ortam?nda deneyimledikleri üç temel psikolojik gereksinimin (özerklik, yeterlilik ve ili?kililik) ne ölçüde kar??land???n? veya engellendi?ini belirlemektir. Bu ölçüm, ö?rencilerin okul motivasyonlar?, akademik ba?ar?lar? ve genel psikolojik iyilik halleri ile okul çevresinin sa?lad??? destekleyici atmosfer aras?ndaki ili?kilerin ara?t?r?lmas?na olanak tan?r. Ölçek, e?itimcilerin ve okul psikologlar?n?, ö?rencilerin geli?imini desteklemek için okul iklimini optimize etmelerine yard?mc? olacak veriler sunmay? hedefler.

Yap?

Ölçek, Deci ve Ryan'?n geli?tirdi?i **Öz Belirleme Kuram?** (SDT) taraf?ndan ortaya konulan Temel Psikolojik Gereksinimler yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap? üç ana bile?enden oluşur:

Özerklik (Autonomy): Bireyin kendi davran??lar?n? seçme ve düzenleme yetene?ini hissetmesi. Okul ba?lam?nda, ö?rencilerin ö?renme süreçleri hakk?nda seçim yapma ve ki?isel ilgi alanlar?n? takip etme f?rsatlar?n? ifade eder.

Yeterlilik (Competence): Çevresiyle etkili bir ?ekilde etkile?ime girme ve arzu edilen sonuçlar? elde etme becerisine sahip olma hissi. Okulda, ö?rencilerin görevlerde ba?ar?l? olma ve ö?renme hedeflerine ula?ma yeteneklerine olan inançlar?n? yans?tır.

?li?kililik (Relatedness): Ba?kalar?yla güvenli ve tatmin edici ba?lar kurma ve ait olma

duygusunu deneyimleme. Bu, okulda akranlar ve ö?retmenlerle kurulan destekleyici ili?kilerin kalitesini içerir.

Bu üç gereksinimin okul ortam?nda kar??lanmas?, ö?rencinin içsel motivasyonunu ve psikolojik sa?l???n? art?rırken, engellenmesi ise uyumsuz davran??lara yol açabilir.

Geçerlik

Özdemir ve arkadaşlar?nın (2015) uyarlama çal??mas?, ölçe?in yap?sal geçerli?ini incelemiştir. Çal??mada genellikle **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** kullan?larak ölçe?in orijinal üç faktörlü yap?s?nın Türk örnekleminde de korundu?u s?nanm??tır. Geçerlik analizleri, ölçe?in kuramsal olarak ölçmesi beklenen yap?y? ne derece do?ru ölçtü?ünü göstermektedir. Uyarlama çal??mas?nda elde edilen model uyum indeksleri, ölçe?in yap? geçerli?inin kabul edilebilir düzeyde oldu?unu i?aret etmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik çal??maları genellikle iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsay?s?) ve test-tekrar test yöntemleriyle de?erlendirilmiştir. Özdemir ve arkadaşlar?nın çal??mas?nda, ölçe?in alt boyutlar? ve genel ölçek puanlar? için hesaplanan **Cronbach Alfa** de?erlerinin yüksek düzeyde oldu?u bildirilmiştir. Bu bulgular, ölçe?in farklı zamanlarda veya farklı maddelerle tutarlı sonuçlar üretti?ini, yani ölçümlerin güvenilir oldu?unu göstermektedir. Bu yüksek güvenirlik katsay?lar?, ölçe?in ergen ö?rencilerin temel psikolojik gereksinimlerini tutarlı bir ?ekilde ölçmek için uygun oldu?unu kan?tlar.

Faktör Analizi

Ergen Ö?rencilerin Okulda Temel Psikolojik Gereksinimleri Ölçe?i'nin Türkçeye uyarlanması sürecinde, ölçe?in orijinal yap?s?n? do?rulamak amacıyla faktör analizi yapılm??tır. Çal??ma, ölçe?in kuramsal olarak beklenen **üç boyutlu yap?s?n?** (Özerklik, Yeterlilik, ?liklilik) destekleyen sonuçlar vermiştir. Bu analizler, her bir maddenin kendi alt boyutu altında topland???n? ve faktör yüklerinin yeterli düzeyde oldu?unu göstermiştir, böylece ölçe?in yap?sal bütünlü?ü Türk kültürü bağlam?nda da sa?lanm??tır.

Ölçek

Test Türü: Uyarlama

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme (Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi net belirtilmemiş olsa da, psikolojik ölçeklerde 5'li veya 7'li Likert tipi yaygındır.)

Mevcut Diller: Türkçe

Hedef Kitle: Ergen Öğrenciler

Yaş Grubu: Lise çağındaki ergenler (Tahmini 14-18 yaş)

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması, Türkiye'deki lise öğrencilerinden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçeği. Katılımcılar, okul ortamında temel psikolojik gereksinimlerinin ne ölçüde karşılandığına dair ifadeleri kendilerine en uygun gelen şekilde derecelendirirler.

Anahtar Kelimeler

Özerklik, yeterlilik, iliklilik, okul refahı, lise öğrencileri, SDT, psikometrik özellikler, adaptasyon.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Yalçın Özdemir

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Belirtilmemiştir.

Bağılık E-posta Adresleri: yalcin.ozdemir@adu.edu.tr

Yazma Adresi: Yalçın Özdemir (Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Uyarlama çalışması'nın yayın yılı 2015'tir.

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı için genellikle izin gerekebilir. Kullanım koşulları ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Yalçın Özdemir ile iletişime geçilmesi tavsiye edilir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [ergin-ogrencilerin-okulda-temel-psikolojik-gereksinimleri-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/ergin-ogrencilerin-okulda-temel-psikolojik-gereksinimleri-olcegi-toad.pdf)

Kaynaklar

Özdemir, Y., Tunçer, İ., Yavuz, G. ve Özdemir, M. (2015). Ergen Öğrencilerin Okulda Temel Psikolojik Gereksinimleri Ölçeği'nin psikometrik özellikleri: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ege*

E?itim Dergisi, 16(2), 441-458. doi: <http://dx.doi.org/10.12984/eed.83915>

Ergen Ö?rencilerin Okulda Temel Psikolojik Gereksinimleri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içeri?inde yer almamaktad?r. Maddelere ula?mak için ilgili referans makaleye (Özdemir et al., 2015) ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM